

עוד בטרם נדמו הדי הפעלת הכרמלית, נשקף הבחירות רב-הרושם של אבא חושי בחיפה, קמה השבוע עיריית רמת־גן וערכה הצגה רבת משתתפים שצריכה היתה להוכיח את נאמנותם הבלתי מסויגת של אורחי עיר הגנים לאבות העיר. מקום ההצגה: הפארק הלאומי הגדול, המשתרע על 1800 דונם במזרחה של העיר. הכוכבים: ראש העיר אברהם קריניצי וסגניו הד"ר אלימלך רימלט ושלום זיסמן. שחקניה: המשנה: אנשי להקת בידור. הסטטיסטים: קרוב לשתי רב-בות מאורחי רמת־גן.

תשע שנים נמשכה הכשרת השטח הענק, נסיעת אלפי העצים וכריתת האגם המלאכותי. היה זה מפעל גדול ופראסי עיר הגנים רשאים להתגאות בו. אולם הם לא עשו זאת. בכל אופן לא במידה שציפו אוהדיהם ויריביהם. משונה היה בעיריית רמת־גן חור-בבית הסכים, לא ניצלה במשך השנה האחרונה את עובדת היותו של הפארק כוח המשיכה העיקרי של העיר להפגנת-כוח נכבדה. כי הפארק משמש כבר שנים אחדות כמקום קייטנות לילדי בתי-הספר של רמת־גן ומחנות נופש לצנחניה המאומצים.

השבוע, שבועיים לפני מועד הבחירות, התבררה הסיבה האמיתית לצניעות המופרזת של אבות העיר ופרנסיה. במבצע ש-אורגן בסדר צבאי, כונסו קרוב ל-20 אלף מאורחי העיר וסביבתה אל הפארק. הצעירים שבהם הוסעו חנוג בעשרות האוטובוסים שהעמידה העירייה לרשות הקהל בתחנות רבות בעיר. המבוגרים שילמו מחיר סמלי. בבואם אל הפארק כחוג על-ידי עשרות שוטרים וסדרנים אל אמפיתיאטרון הדשא.

את ההפתעה הנעימה של היום היו חקא הנאומים. קריניצי, זיסמן ורימלט אמרו דבר-דבר קצרים, בנוסח האחיד של "אשרי דאג שוכנינו" ו"הבנו למקטרגים". זיסמן דאג גם להזכיר בהזדמנות החגיגית כי אין זה חלילה מפעלה היחיד של עיריית רמת־גן. "זהו רק יהלום נוסף בכתר מפעלי העירייה", קרא זיסמן הנרגש בפאתוס שאחריו בא החלק המעניין ביותר של הסכס. הופעת הלהקות. אולם הבמאים דאגו שהקהל לא ישכח אף לרגע את מטרת החיוון. ההופעות הופסקו באמצע לצורך קריאת מברק ברכה של ראש הממשלה, ש-הגיע זה עתה.

כשהסתיימו המופעים האמנותיים, החלה כבר החשיכה יורדת על המקום. לאלה מבין אלפי האנשים שנהרו אל הציאה ועדיין לא הספיקו להבין לשם מה הובאו למקום, ניתנה הזדמנות אחרונה להבין במה מדובר. על גג אחד המבנים שבשטח הפארק הודלקה באור ניאון זוהר אות צ' ענקית.

כספים

על הגב: ארכיאולוגיה

"בימים שעתונאים לא מעסיקים אותנו, אנחנו עוסקים בגרפיקה שימושית", אמר השבוע גבריאל שמיר (50), גמור-הקומה והממושקף. "אבל השבוע איאפשר לעבוד, כולם נזכרו בנו". היתה סיבה טובה להיזכר בגבריאל וב-אחיו מקסים (48). על סטרייה-הכסף החשישים, שהוצאו השבוע על-ידי בנק ישראל, התנוסס שמם של האחים, שלמדו את מקצועם עוד בריגה בירת טבינה, עלו לארץ לפני 22 שנים. מתוך לטוביה, צללו לארץ לפני 22 שנים. ארבעה שטרות של צ'ייליה, ליהוד, חמל ועשר לירות (ראת תמונות). ששת היו שייכים להם, שנים לגרפיאקי יעקב צים.

כמה שורה ציור? היתה זו המלאכה הקשה ביותר לצורך סטרייה-כסף בישראל. על השטרות החדשים, שתוכננו כבר לפני שלוש שנים ויצאו לשוק במועד שנקבע, ללא קשר לפיחות הלירה הקרובה, עבדו האחים שנתיים וחצי. היתה זו עבודה מאומצת. כי בשלוש הפעמים הקודמות בהן הוחלף הכסף — ניתנה למדפיסים בחוף-לארץ ידי חופשית.

הפעם הקפיד הבנק כי נוסחי הציורים ייקבעו על-ידי החילת כי פני השטרות יוקדשו להחמה הישראלית, חלקם האחורי יוקדשו לנושאים על העבר הישראלי בארץ. יגאל ידון, שהיה חבר הוועדה הציבורית ש-מונתה על-ידי בנק-ישראל, הציע כי ציורי החלק האחורי יהיו על אתרים ארכיאולוגיים. ההצעה התקבלה ברצון גם על ידי הגראפי-קאים, שהשתתפו במיכור הבנק. שמיר, הידוע כאדם ענוו, היה השבוע גאה מאד על הצלחתו. הוא התפאר כי סטרייה-כסף החדשים הם מודרניים ביותר,

בראיון השבוע מנתח אחד המועמדים הראשונים של המפלגה הפרוגרסיבית לכנסת ומועמד המפלגה לראשות העיר תל-אביב, מרדכי שטרן, שהוא מאישה הבולטים של הכלכלה הישראלית, כמה תבעיות היסוד של הארץ והנהלת העיר תל-אביב, ותובע עבור בעיות אלה

שנוי ערכים

מר שטרן, כאיש כלכלה, כיצד אתה רואה את בעיות היסוד הכלכליות של המדינה?

כיום שוב לא נסב הוויכוח הכלכלי על כך אם לפתח את התעשייה או את התיירות, להרחיב את החקלאות או לנצל את אוצרות הטבע. היום הוויכוח היסודי הוא על השיטה. מי יפתח? האם המדינה חייבת לפתח את

לכן דרוש אצלנו שינוי ערכים. יש לעודד מימון והדרכה, הסברה ונתינת שירותים. אולם ליוזמה הפרטית דרושים לא רק מעשים, אלא דרושה גם האווירה המתאימה. חשוב, למשל, שאיש מנגנון המדינה, הנקרא בצדק, באנגליה, "משרת האזרח", באמת ישרת את האזרח. ובמידה שהדבר אפשרי יש להעביר מפעלים כלכליים ציבוריים למשק הפרטי. אמנם שרותים ציבוריים ומפעלי יסוד יכולים להשאר בידי הממשלה, אבל אסור שהיוזמה הממשלתית תתחרה ביוזמה הפרטית. הלא ברור שאם הממשלה מקימה מפעל בענף מסויים ואדם פרטי מקים מפעל באותו ענף, אפשרויות הקידום של המפעל הממשלתי טובות הרבה יותר, האורה נרתע וסופו של דבר מתמעטות ההשקעות. מצמצמת העלייה ונפגם כח עמידתה של המדינה.

מר שטרן, הרשה לי לעבור מעניינים כלכליים לעניינים עירוניים. אחרי הכל אתה לא רק איש כלכלה, אלא גם מועמד מפלגתך לראשות העיר תל-אביב.

קודם כל יש לדעת, ולדעת המפלגה הפרוגרסיבית, שתי נקודות יסוד: אל"ף: כדי להציל את השלטון העירוני יש לעשות לדפולטיזציה של הרשויות המקומיות. המצב הנוכחי פשוט הורס את הרשויות המקומיות. לא ייתכן כי חבר מועצה אלמוני יצביע נגד כל הצעה של חבר פלוני אך ורק בגלל השתייכותו המפלגתית של בעל ההצעה. ושנית — אנו סבורים כי יש לחזק את עמדתו של ראש העיר, שלא יהיה תלוי בתככים הקטנים של חברי המועצה אלא ישלוט — ויבנה — את עירו. אנו חסידים הבחירות הישירות של ראשי הערים, אך בתנאי שיפרידו בין ימי הבחירות לכנסת לימי הבחירות לרשויות המקומיות, אחרת שוב נוצרת הצמדה בין בחירות עירוניות לבחירות פוליטיות.

ומן הכלל אל הפרט. מה דעתך על העניינים בתל-אביב?

אני תושב תל-אביב מאז יומי הראשון בארץ. זה 25 שנים. כמנהל חברת בניין, קשרי לעירי הדוק עוד הרבה יותר. בין היתר בנינו שכונה שלמה בצפון תל-אביב (שכונת רסקו). ולעצם העניין: לדעתי מגרעות היסוד של הנהלת העיר תל-אביב הדורשות תקון מידי הן: תקציב לא יעיל, הגורם לבזבז ניכר של כספים. ארגון לקוי של משק העיר, מנגנון מנופח ובלתי יעיל גורמים המצטרפים כולם יחד לגזירת כספו של משלם המסים. ובאופן מיוחד קיימת הזנחה פושעת ממש בשיקום שכונות העוני. סומכים על הממשלה, כאילו זאת לא חובת העירייה לנסות ולשקם שכונות עוני, כפי שעושות עיריות בכל העולם. בתל-אביב דרושות 15 אלף יתדות דיור והגיעה השעה לגשת לפתרון הבעיה.

וחץ מזה הכל בסדר, מר שטרן?

עיריית תל-אביב, שמעולם לא עשתה מאמץ לחנך את האזרח לאהבת עירו, ממש לוחמת בחושי האזרח. האוזן נפגעת מהרעש, האף מן הריח והעין מן הלכלוך וההזנחה. האם אי-אפשר, למשל, להקים קרן לשיפוץ הבתים הישנים על-ידי החילת את בעלי הבתים האלה להשתתף בקרן?

אבל קודם כל ומעל לכל חסרה העוזה — ההעוזה לגשת לפתרון הבעיות הגדולות. בעיית שכונות העוני, או בעיית התחבורה, למשל. ייתכן ויש להקים רכבת תחתית על-ידי גיוס הון בחוף-לארץ. אך אי-אפשר לדרוך על המקום בחוסר מעש — יש לבנות את תל-אביב ויש לפתור את בעיותיה.

מוגש על-ידי המפלגה הפרוגרסיבית

מרדכי חיים שטרן, בן ה-44, נתמנה בגיל צעיר לתפקיד החשוב של סגן-מנהל בהנהלה המרכזית של בנק לאומי לישראל, משמש זה 15 שנים מנהלי רסקו ומשרת זה שנתיים כמנהל הכללי של החברה, המעסיקה כ-3500 עובדים, בעלת המחזור של 60 מיליון ל"י לשנה, ושבתה בשנה האחרונה בלבד 3000 יחידות דיור בכפר ובעיר. מר שטרן הוא בעל הוועיון של פתרון מצוקת הדיור על-ידי בנייה להשכרה ללא דמי-מפתח, שיטה לה קיימת הסכמה עקרונית מצד האוצר ושיטה העלולה לפתור, בין השאר, גם את בעיית דיורם של זוגות צעירים רבים.

התעשייה, למשל, או האזרחים? אנחנו, הפרוגרסיבים, סבורים שהכלכלה חייבת להשאר בידי האזרחים ה-פרטיים. כי אז קיימת יוזמה פרטית.

כבר הוכח כי עקב הייעול, שהוא אחת התוצאות היסודיות של היוזמה הפרטית, נוצרת תגובת שרשרת — הרווחיות עולה, אפשר לייצר יותר זול. אפשר לייצא הרבה יותר וכו'. הואיל וכוח התחרות המשקי של מדינת ישראל היא מבעיות היסוד שלנו הרי צריך לעשות כל מה שאפשר כדי לחזק כח תחרות זה — והיוזמה הפרטית היא המחזקת אותו.

מה דעתך על עמדתה של היוזמה הפרטית כיום?

בתנאים של היום אין ליוזמה הפרטית שוויון עם היוזמה הציבורית על כל גווניה. אין ליוזמה הפרטית לא הכח הארגוני ולא הכח הכספי הבאים מהגיבוי הממשלתי. היום המצב הוא כבר כזה שמי שרוצה להבטיח שוויון ליוזמה הפרטית חייב לה עדיפות ואז ייתכן ותזכה בשוויון.

האם נכון, מר שטרן, כי חולשתה של היוזמה הפרטית מושפעת על מצב העניינים בכל שטח ושטח, כולל ה"ירידה" והעלייה?

בהחלט. ייתכן והשיטה הקיימת איננה הגורם העיקרי לירידה — אבל הואיל וההזדמנויות לאזרח הן מוגבלות, הרי עצם השיטה מעודדת, ללא ספק, יורדים